

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ในแต่ละบทบาท แต่ละขั้นตอน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ขนาดของโรงพยาบาล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล การรับรู้บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากการใช้สูตรของยามาน จากประชากร 2,675 คน ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ .05 ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 348 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.70 ที่เหลือมีอายุอยู่ในช่วง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.80 และอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 5.50 พยาบาลวิชาชีพมีสถานภาพสมรสอยู่ในกลุ่ม โสด/หม้าย/หย่า/แยก คิดเป็นร้อยละ 42.80 และกลุ่มสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 57.20 ตำแหน่งการทำงาน พยาบาลวิชาชีพ มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 4.31 และพยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 17.24 ที่เหลือพยาบาลวิชาชีพทำงาน ในตำแหน่งพยาบาลประจำการ คิดเป็นร้อยละ 78.44 ประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาล ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48 ในช่วง 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 27 ที่เหลือมีประสบการณ์ 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 พยาบาลวิชาชีพทำงานในโรงพยาบาลชุมชน ขนาด 120 เตียง คิดเป็นร้อยละ 15.80 ขนาด 90 เตียง คิดเป็นร้อยละ 12.93 ขนาด 60 เตียง คิดเป็นร้อยละ 15.23 ขนาด 30 เตียง คิดเป็นร้อยละ 43.39 และขนาด 10 เตียง คิดเป็นร้อยละ 12.64

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบวัด 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล มี 5 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ความห่วงใย ความทุ่มเท และความไว้วางใจ รวมทั้งหมด 48 ข้อ ชุดที่ 2 แบบวัดบรรยากาศองค์การ มี 4 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างขององค์การ กระบวนการที่ใช้ในองค์การ พฤติกรรมของผู้นำ และพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน รวมทั้งหมด 60 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ มี 22 ข้อ การดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพ คือ

ชุดที่ 1 แบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ของอัมพิกา ผูกพันธ์ (2540) มีค่าความเที่ยง .90 หลังจากทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และ 348 คน พบว่า มีค่าความเที่ยง .93

ชุดที่ 2 แบบวัดบรรยากาศองค์การ ของชนินฐา กุลกฤษญา (2539) มีค่าความเที่ยง .98 หลังจากทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และ 348 คน พบว่า มีค่าความเที่ยง .96

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบอันดับประยุกต์ (MEQ) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า จากหนังสือ เอกสารและบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน และจากการทำ Focus group กับพยาบาลวิชาชีพ 2 กลุ่ม เพื่อให้มีความตรงตามเนื้อหา และนำมา ปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จึงนำไปทดสอบค่าความเที่ยงของเครื่องมือ กับกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ที่มีลักษณะเดียวกับประชากร จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยการใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Coefficient of Alpha) ได้ค่าความเที่ยง .62 และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน พบว่า ได้ค่าความเที่ยง .71

การเก็บรวบรวมข้อมูล กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ จำนวน 15 โรงพยาบาล ผู้วิจัยเดินทางไปชี้แจง อธิบายถึงวิธีการทำแบบสอบถามความสามารถในการตัดสินใจ ปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนที่เหลือจะอธิบายและ ชี้แจง กับหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการของ โรงพยาบาล เพื่อให้อธิบายแก่กลุ่มตัวอย่าง และเก็บข้อมูลส่งมาให้ผู้วิจัย ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บ ข้อมูล 4 สัปดาห์ สามารถนำแบบสอบถามวิเคราะห์ได้ จำนวน 348 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง นำมาหาค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ ข้อมูลความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล การรับรู้บรรยากาศองค์การ และ ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (r) และทดสอบความมีนัยสำคัญความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้ t-test

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ รวมทุกชั้นตอน อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 35.65$) เมื่อจำแนกตามขั้นตอนของการตัดสินใจ พบว่าขั้นการระบุปัญหา และการตัดสินใจเลือกทางเลือก อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.06 และ 5.15 ตามลำดับ ส่วนขั้นการค้นหาทางเลือกและการประเมินทางเลือก อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 13.62 และ 5.82 ตามลำดับ พิจารณามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ รวมทุกบทบาท อยู่ในระดับต่ำ พิจารณาในแต่ละบทบาท คือ บทบาทการพยาบาลต่อผู้ใช้บริการ ต่อหน่วยงานและต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.23, 11.51 และ 10.74 ตามลำดับ พิจารณาแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจ พบว่า การระบุปัญหาในทุกบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง การค้นหาทางเลือกและการประเมินทางเลือก ในทุกบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับต่ำ ส่วนขั้นการตัดสินใจเลือกทางเลือก บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับต่ำ บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน อยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับดี

2. ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ที่มีอายุ ประสบการณ์ และขนาดโรงพยาบาลแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ส่วนความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ที่มีตำแหน่งการทำงานแตกต่างกัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำไปทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ระหว่างตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย กับตำแหน่งพยาบาลประจำการ ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ระหว่างตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลกับตำแหน่งพยาบาลประจำการ ไม่แตกต่างกัน

3. ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทุกด้าน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 195.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูง เช่นกัน โดยความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.36 รองลงมา คือ ด้านความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.26 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความทุ่มเท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.00

4. การรับรู้บรรยากาศองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 200.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน การรับรู้บรรยากาศองค์การ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโครงสร้าง

ขององค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.09 รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.10 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมของผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.17

5. ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .168$) ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ด้านความห่วงใย และด้านความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .158, .111, .157$ และ $.166$) ตามลำดับ

ส่วนความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ด้านความทุ่มเท อายุ และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ($r = .073, -.021$ และ $-.074$) ตามลำดับ

6. การรับรู้บรรยากาศขององค์กรของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .151$) ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านกระบวนการที่ใช้ในองค์กร ด้านพฤติกรรมของผู้นำ และด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .167, .163, .099$ และ $.103$) ตามลำดับ

7. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้เทคนิค Stepwise Solution พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ได้ คือ การรับรู้บรรยากาศขององค์กร ด้านโครงสร้างขององค์กร ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ด้านความรับผิดชอบ ประสบการณ์ และตำแหน่งการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถทำนายความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ได้ ร้อยละ 8 ($R^2 = .080$) ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและมีความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ การรับรู้บรรยากาศขององค์กร ด้านโครงสร้างขององค์กร ($Beta = .167$) รองลงมา คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลด้านความรับผิดชอบ ($Beta = .132$) ประสบการณ์ และตำแหน่งการทำงาน มีค่า $Beta = -.114$ และ $-.170$ ตามลำดับ มีความสัมพันธ์ทางลบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ในแต่ละบทบาทและแต่ละขั้นตอน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ขนาดโรงพยาบาล และความสัมพันธ์ระหว่าง ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล 5 ด้าน และการรับรู้บรรยากาศองค์การ 4 ด้าน กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทุกด้านอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจ พบว่า ขั้นตอนการระบุปัญหาในทุกบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ขั้นตอนค้นหาทางเลือกและการประเมินทางเลือก ทุกบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับต่ำ ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกทางเลือก ในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับต่ำ บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน อยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดี จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพมักจะคุ้นเคยอยู่กับกระบวนการพยาบาล ซึ่งเมื่อพยาบาลวิชาชีพต้องคิดที่จะทำอะไรสักอย่าง ก็จะนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ ซึ่งในการระบุปัญหา เป็นขั้นตอนแรก ที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการตัดสินใจมาก เช่นเดียวกับ ขั้นตอนการประเมินปัญหา ในกระบวนการพยาบาล เป็นขั้นที่มีความสำคัญกับการวางแผนการพยาบาล เมื่อพยาบาลนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ร่วม กับการนำขั้นตอนการตัดสินใจมาใช้ ก็อาจทำให้การระบุปัญหา มีคะแนนระดับปานกลาง ซึ่งดีกว่าความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาท ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ในขั้นตอนอื่น ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญศรี รักสละ (2539) พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน เขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง และ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ ประยูรวงษ์ (2533) ที่พบว่า ระดับความสามารถในการตัดสินใจ ขั้นตอนการระบุปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ

จากผลการวิจัยถึงแม้ว่า ขั้นตอนการระบุปัญหา ทุกบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ไม่ควรละเลยถึงความสำคัญในการนำข้อมูลไปใช้ เพื่อการพัฒนาบุคลากร เพราะว่า ความสามารถในการตัดสินใจที่ดีในทุกบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ถ้าพยาบาลวิชาชีพ

ไม่สามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง นั่นคือ ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพให้มีคุณภาพได้นั้น พยาบาลวิชาชีพต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ ทุกขั้นตอน อยู่ในระดับสูง ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจะต้องมีแผนการพัฒนา และมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในระหว่างการปฏิบัติการพยาบาล (พวงรัตน์ บุญญานุกรณ์, 2537: 23)

การค้นหาทางเลือก และการประเมินทางเลือก เป็นขั้นตอน ที่ผู้ตัดสินใจ จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ในการหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นทางเลือกที่เคยปฏิบัติมาแล้ว หรือการตัดสินใจ ที่จะไม่ทำอะไรเลย ก็นับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ทางเลือกหนึ่ง ซึ่งจากผลการศึกษาของพรทิพย์ ประยูรวงษ์ (2533) พบว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.43 ใช้การตัดสินใจแบบไม่มีหลักการ และมีความคิดสร้างสรรค์ ในการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำ อาจเป็นผลให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ในขั้นนี้อยู่ในระดับต่ำได้ นอกจากนี้ในขั้นตอนดังกล่าว จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ในข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์และรู้รอบในงานที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหาเป็นจำนวนมาก ในการคิดวิเคราะห์ และพิจารณาก่อนการตัดสินใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี รักสละ (2539) พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหาทางการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน เขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ชั้นการวิเคราะห์ทางเลือก อยู่ในระดับต่ำ

การตัดสินใจเลือกทางเลือก ในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ เป็นการปฏิบัติการพยาบาล ที่แก้ปัญหาให้ผู้ใช้บริการ แต่ละคนมีความสลับซับซ้อน และแตกต่างกันในแต่ละบุคคล เมื่อปฏิบัติการพยาบาลต่อผู้ใช้บริการดี ในภาพรวมจะส่งผลให้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ต่อหน่วยงาน และบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อวิชาชีพด้วย จากบทบาทแต่ละบทบาทที่มีความเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้การตัดสินใจเลือกทางเลือก ในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่แน่ใจว่าจะเลือกเป้าหมายใด และทางเลือกแต่ละทางให้ผลตอบแทนใกล้เคียงกัน การตัดสินใจก็จะไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด (จิระจิตต์ ราคา, 2528: 245) ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญศรี รักสละ (2539) พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ชั้นการเลือกทางปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทาง เพื่อพัฒนาขั้นตอนในการตัดสินใจในทุกขั้นตอน และเร่งรัดในชั้นการตัดสินใจเลือกทางเลือก โดยเฉพาะบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นบทบาทที่มีความสำคัญ กับการปฏิบัติการพยาบาลโดยตรง เมื่อเราสามารถพัฒนาบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการให้ดีขึ้น ย่อมส่งผลให้คุณภาพการบริการดี บทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อหน่วยงาน และต่อวิชาชีพก็จะดีขึ้นไปด้วย

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล การรับรู้บรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

2.1 ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล

จากผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .168$) ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ด้านความห่วงใย และด้านความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .158, .111, .157$ และ $.166$) ตามลำดับ อธิบายได้ว่า เมื่อพยาบาลวิชาชีพมีความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ด้านความห่วงใย และด้านความไว้วางใจดี ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพก็จะดีด้วย เพราะว่าวิชาชีพพยาบาล จะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการพยาบาลทั้งต่อผู้ใช้บริการ หน่วยงาน และวิชาชีพ เมื่อมีความรับผิดชอบแล้วก็มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในงานที่ทำอยู่ จึงเป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจในงานแก่พยาบาลวิชาชีพมากขึ้น (Graham & Sheppard, 1990; Plaff, 1987) สอดคล้องกับการศึกษาของ Kramer (1990) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับมอบหมายงานให้ตัดสินใจในงานคลินิกทั้งหมด ทำให้พยาบาลวิชาชีพ เกิดความพึงพอใจในงาน ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ Webster (1979) (อ้างถึงใน Marquies B. L. และ Huston C. J., 1987: 4) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจและความสามารถในการตัดสินใจ จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

ส่วนความเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น จะทำให้เกิดการพัฒนาความรู้สึกสำนึก และเป็นความผูกพันที่จะสร้างความพึงพอใจ ให้กับผู้ใช้บริการ และจะเห็นได้ว่า วิชาชีพการพยาบาลความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นปรัชญาพื้นฐานของการดูแล และในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการนั้น การดูแลให้ผู้ใช้บริการได้รับความสุขสบาย ความปลอดภัย และสามารถช่วยเหลือตัวเอง ได้ พยาบาลวิชาชีพจะต้องร่วมมือกับผู้ใช้บริการ ครอบคลุมในการตัดสินใจวางแผนร่วมกันในการให้การพยาบาล

ด้านความห่วงใย เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ใช้บริการในการปฏิบัติการพยาบาล ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ใช้บริการดี ก็จะทำให้เกิดความร่วมมือในการให้การพยาบาลและด้านอื่นๆ ตามมา ทำให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ เป็นไปด้วยความสะดวก ถูกต้อง เหมาะสม

ด้านความไว้วางใจ เป็นการสร้างสัมพันธภาพให้ผู้ใช้บริการ เกิดการยอมรับ ใน พฤติกรรมการปฏิบัติกรพยาบาล เมื่อผู้ใช้บริการเกิดความไว้วางใจ ก็จะทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จะทำให้พยาบาลวิชาชีพ เกิดความพึงพอใจในงาน มีความสุขกับ การทำงาน ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ต่างก็ไม่มี ความกดดัน ก็จะทำให้ความสามารถในการตัดสินใจดีได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rakich และ คณะ (1982), จิระจิตต์ ราคา, (2528) และสมยศ นาวิการ (2538) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยจาก ผู้ตัดสินใจ ลักษณะเฉพาะของผู้ตัดสินใจแต่ละคน เช่น ค่านิยม ความเชื่อ คุณลักษณะส่วนบุคคล จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทั้งด้าน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเห็นแก่ ประโยชน์ของผู้อื่น ด้านความห่วงใย และด้านความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ สามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ฉะนั้นหากมีการสร้างความเชื่อมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาลให้สูงขึ้นในกลุ่มของพยาบาล วิชาชีพ ย่อมจะช่วยให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ดีขึ้นได้ด้วย ซึ่งอาจจะทำได้โดยที่พยาบาลวิชาชีพระดับบริหารควรมี การกระจายอำนาจลงสู่ระดับล่าง เมื่อมอบอำนาจไปแล้ว ก็จะต้องมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ตามความสามารถ และให้ความไว้วางใจ ในการตัดสินใจของเขา นอกจากนี้ก็ควรที่จะดูแลติดตาม สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปฏิบัติงาน ในส่วนของผู้ร่วมงาน ก็ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรม ที่จะก่อให้เกิดความรักสามัคคี กันในหมู่คณะ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2535: 254)

2.2 การรับรู้บรรยากาศองค์การ

จากการวิจัยพบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ รวมทั้งด้าน ด้านโครงสร้างขององค์การ ด้านกระบวนการที่ใช้ในองค์การ ด้านพฤติกรรม ของผู้นำ และด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถ ในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .151, .167, .163, .099$ และ $.103$) ตามลำดับ อธิบายได้ว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การ ด้าน โครงสร้างขององค์การ ถ้ามีการจัดโครงสร้างขององค์การไว้อย่างชัดเจน จะทำให้มองเห็นกระแส การไหลของงาน และแนวนโยบายที่ต้องปฏิบัติ เพื่อป้องกันการงานที่ซ้ำซ้อน สามารถจัดกิจ กรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานได้ ทำให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติ งานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ มีความชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสมได้ ในส่วนกระบวนการที่ใช้ ในองค์การ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน และให้องค์การเกิดความคล่องตัว ทำให้ ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ เป็นไปด้วยความสะดวก

และมั่นใจในการปฏิบัติงาน ด้านพฤติกรรมของผู้นำ Steers (1977 อ้างถึงในภรณ์ กীরติบุตร, 2529 : 28-29) กล่าวว่า การปฏิบัติของผู้นำ ข่อมมีอิทธิพลมากต่อการรับรู้บรรยากาศองค์การ ถ้าองค์กรใด ผู้นำจัดให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน มีผลให้เกิดการรับรู้บรรยากาศในการทำงาน ที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน และผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกรับผิดชอบในการทำงาน นอกจากนั้นด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน เป็นการแสดงถึงสัมพันธภาพที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การยอมรับบทบาทของแต่ละฝ่าย การสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ความสามัคคีในหมู่คณะ สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างความมั่นคงทางใจซึ่งกันและกัน ฉะนั้นในการทำงานที่จะต้องใช้การตัดสินใจ ก็จะก่อให้เกิดการตัดสินใจ ที่เหมาะสมได้ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของจินตนา จันทรโคตร (2530) พบว่า บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับความสามารถในการตัดสินใจของหัวหน้าตึก ในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา กุลกฤษฎา (2539) ที่พบว่า บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่พบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ถ้าการรับรู้บรรยากาศในการทำงานดี ก็จะทำให้ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ดีขึ้นตามไปด้วย ฉะนั้นการที่จะส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรจะมองตั้งแต่โครงสร้างขององค์การให้มีความชัดเจนและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจตรงกัน อาจจะโดยร่วมกันกำหนดขึ้นเองในแต่ละองค์กร ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข เมื่อกำหนดแล้ว ก็จะต้องมีการสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน เพื่อการปฏิบัติจะได้ไปในแนวทางเดียวกัน ด้านกระบวนการที่ใช้ในองค์การ ควรจะส่งเสริมให้ร่วมมือกันทำงานเป็นทีม เพื่อเป้าหมายร่วมกัน ด้านพฤติกรรมของผู้นำ และด้านพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน ควรที่จะสร้างบรรยากาศ ในการทำงานที่จะสร้างความพึงพอใจในงาน และทุกคนมีความสุขกับการทำงาน ดังนั้นการพัฒนาควรมองให้ไปด้วยกันทั้ง คน และ สิ่งแวดล้อม เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล ที่ประสบความสำเร็จ

จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ที่มีอายุ ประสบการณ์ และขนาดของโรงพยาบาล แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ส่วนความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ที่มีตำแหน่งการทำงานแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อหาอำนาจการทำนาย

พบว่า ประสิทธิภาพ และตำแหน่งการทำงาน สามารถพยากรณ์ความสามารถในการตัดสินใจ ปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า ตำแหน่งการทำงานและประสิทธิภาพ มีความเกี่ยวข้องอยู่ กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ทั้งนี้เพราะ ประสิทธิภาพในตำแหน่งการทำงาน แต่ละตำแหน่ง จะแตกต่างกัน จะเห็นได้จาก ตารางที่ 20 ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มประสิทธิภาพ 1 - 5 ปี อยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งพยาบาลวิชาชีพเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในตำแหน่งพยาบาลประจำการ ส่วนกลุ่ม ประสิทธิภาพ 6 - 10 ปี อยู่ในระดับต่ำ จะเห็นได้ว่าพยาบาลวิชาชีพเหล่านี้ส่วนใหญ่ จะอยู่ใน ตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยและตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ซึ่งประสิทธิภาพในแต่ละ ตำแหน่งการทำงาน มีความเกี่ยวข้อง กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ขึ้นการค้นหาทางเลือก และการประเมินทางเลือก อยู่ใน ระดับต่ำ น่าจะเกี่ยวกับความรู้รอบและความรู้สึกในงาน ในปัญหาของผู้ป่วยทั้งในระบบของ โรงพยาบาลและชุมชน ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของพยาบาลวิชาชีพ น่าจะช่วยให้การ ค้นหาทางเลือก และการประเมินทางเลือกดีขึ้นได้ ขึ้นการระบุปัญหาและการตัดสินใจเลือกทาง เลือก โดยรวมน่าจะสูงขึ้นได้ ถ้าในหอผู้ป่วย มีการ Conference มี Case analysis ซึ่งเป็นวิธีการ พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติการพยาบาล และการรับรู้ บรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตาม บทบาทของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ฉะนั้น การพัฒนาบุคลากร ควรจัดสภาพ แวดล้อมให้มีลักษณะที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจที่จะทำงาน และเกิดการเรียนรู้ที่ดีในการ ทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงตัวแปรประสพการณ์ ตำแหน่งการทำงาน ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองในด้านความสามารถในการตัดสินใจปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ